

Prof. univ. dr. Ion COJA

Petre Țuțea și Securitatea

Petre Țuțea era înalt și voinic. În tinerețe va fi avut 1,90. Purta o pălărie șuie, un pardesiu lung și ros pe la toate marginile, și-i plăcea să peripatetizeze pe Calea Victoriei, putând fi zărit de la două colțuri. O fi contat și statura sa fizică de s-a impus atât de definitiv și de adânc în conștiința marilor săi contemporani - cam micuți de statură, pe care, cu siguranță, i-a încurajat și deprins să gândească privind în sus, încrezători în mesajul cu care porneau în lume din partea Neamului lor și a bunului Dumnezeu.

Pe mulți prieteni, colegi și studenți i-am dus - sau le-am prilejuit - să-l cunoască pe Petre Țuțea, să se bucure, ca și mine, de așa bogăție de om. Pe Radu Sergiu Ruba, pe Cornel Dida, pe George Mitrache, pe Alecu Cuturicu, pe Marian Munteanu, pe Mugur Vasiliu, pe Mihai Gheorghiu și alți colegi de-ai lor, pe Diomid Perciun, pe preotul Dumitru Coman, în fine, pe fratele meu și pe cumnatul meu, dr. Ion Efrim. Aceștia doi din urmă sponsorizându-mă pentru nevoile domnului profesor, cele trupești, dar și cele sufletești. Adică bani pentru dactilografiera manuscriselor unui autor cu probleme, practic interzis. Era o mângâiere să-și vadă manuscrisele dactilografiate, să poată da o copie unuia sau altuia dintre cei care îi treceau pragul. Nu erau chiar puțini! Un om ca Petre Țuțea este ca vinul bun: nu-l poți bea de unul singur. Ai nevoie să te însoțești cu oameni de ispravă, ca să te bucuri, împreună cu ei, de vinul din pahare și de nestematele rostite de Petre Țuțea. Că veni vorba: lui Petre Țuțea îi plăcea să mănânce, dar de băut, abia se atingea. La fel și Simion Ghinea, Dumnezeu să-i odihnească! La sugestia, ca să nu zic la insistența domnului Marcel Bouroș din Constanța, președintele fundației "Sfinții Martiri Brâncoveni", o persoană la care țin prea mult ca să nu-i urmez sfatul, fac următoarele precizări pentru cei - aflui de la domnul Marcel că ar fi unii - care cred sau bănuiesc, ori sunt convingși că "ucenicia" mea pe lângă Petre Țuțea și Simion Ghinea a fost o simplă sarcină de serviciu pe care am primit-o din partea Securității - se pare că altă explicație nu se poate da "curajului" meu, iresponsabil între oameni normali, de a nu-l ocoli pe Petre Țuțea, așa cum făcea înainte de 1990 orice intelectual român conștient și știutor pe ce lume trăiește: curajul de a-l cultiva în plină eră socialistă pe un dovedit dușman al poporului și al orânduirii noi. Doar erau bine cunoscute riscurile și represaliile multiple și multiforme la care te expuneai pe atunci, când frecventai persoane ca Petre Țuțea, cu atât mai mult pe Petre Țuțea însuși, care nu ascundea nici o virgulă măcar din ceea ce gândea, deși ceea ce gândea era atât de periculos pentru toată lumea. "Ați fost legionar, domnule Țuțea?", l-am întrebat la prima noastră discuție, pe la începutul anilor '70. "Sunt legionar!", a tunat răspunsul. Un răspuns care i-a făcut pe câțiva să se scoale de la masă și să-și caute alt loc în holul de la Athenée Palace. Eu am rămas cu Petre Țuțea, plin de încântare că în România socialistă trăiesc astfel de oameni, iar eu am norocul să dau peste ei!

CANDIDAT LA PREȘEDINȚIE

Precizez și subliniez: nu de Securitate m-am temut cel mai tare în acei ani, ci de prostia și ticăloșia unor așa-ziși colegi, adică unii mai intelectuali, care știau ei bine că de pe urma prieteniei cu Petre Țuțea sau Simion Ghinea nu aveai nimic de câștigat, ci numai de pierdut. Adică, în limbajul de atunci, îți atârni de coadă niște tinichele cu care îți "stricai dosarul". Pentru acești deștepți, comportamentul meu știam că părea sau illogic, irațional, iresponsabil, sau, dimpotrivă, avea o rațiune foarte puternică: colaborarea mea cu Securitatea, care, se știa, urma să fie fiecare mișcare a unuia ca Petre Țuțea... Iar cum eu irațional, adică nebun, se vedea bine că nu sunt, nu mai rămânea în picioare decât explicația cu Securitatea. Tertium non datur... Adică o explicație care conta și miza pe mizeria mea sufletească. Pe nevrednicia mea. Pe golănia mea și a ființei umane în general!... Unii mai mizează și azi, mă face atent d-l Marcel Bouroș. Să fie sănătoși!... Nu insist asupra acestei psihologii, ea ține de eternitatea prostiei și a nemerniciei umane. Niciodată spectacolul acesteia nu m-a încântat, ci m-a îndurerat profund. Niște amăriți, niște nefericiți incapabili să-și imagineze altceva decât proiecțiile propriei lor nimicnii. După 1990, m-am confruntat, în mod deschis, cu această suspiciune, atunci când unele persoane au publicat, în "România Liberă" și în "Adevărul", texte care se refereau cu nonșalanță la apartenența mea la structurile Securității. Pasă-mi-te, după unul dintre autori, participasem chiar la reprimarea partizanilor din munți... N-am avut încotro și i-am dat în judecată pe dumnealor - Cristian Tudor Popescu, Felicia Antip și Ion Zubașcu, binecunoscuți ziariști, cărora le-am cerut prin justiție daune. În cele din urmă, m-am mulțumit cu scuzele lor, prezentate public în fața judecătorului și în presă. Poate s-ar fi convenit să fac mai mult "caz" de cazul meu...

În primăvara lui 1996, am avut o întâlnire cu studenții din Liga Studenților, care mi-au cerut să le dovedesc că nu sunt și nici nu am fost ofițer de securitate, așa cum au aflat ei de la unii și alții. Răspunsul meu a fost destul de amplu și de convingător, căci, în final, Liga Studenților a decis că eu voi fi candidatul la Președinția României pe care studenții de la Universitate îl vor susține. Mai candidau, atunci, în '96, Emil Constantinescu și Nicolae Manolescu, profesori și ei la Universitate. Din păcate, eu n-am mai ajuns să candidez propriu-zis, fiind "lucrat", în acest scop, de Dan Voiculescu și alții, eiusdem farinae, care m-au scos din cursă înainte de a apuca să mă înscriu. De ce a ținut Dan Voiculescu să mă elimine din cursa pentru Cotroceni? Bănuiesc că a aflat și el despre mine cât am fost de "colonel de Securitate" și a reacționat cu toată energia, împreună cu Antonie Iorgovan, ca să-mi bareze accesul la funcții politice necuvenite unui "securist" ca mine. Eram, desigur, prea mic în grad. Le-am povestit studenților de la Ligă avaturile mele de "chiriaș grăbit". Spre deosebire de toți colegii mei de la Universitate, eu n-am primit locuință de la stat. Am locuit în gazdă, în cameră mobilată, din 1966 - când am fost angajat la Universitate - până în 1981, când

mi-am cumpărat un apartament într-un bloc construit pentru Uniunea Scriitorilor. Din pricina aceasta, supărat că nu mă susține sindicatul, ca pe tot omul muncii, în 1979 am refuzat să mai plătesc cotizația. Zece ani de zile, până în decembrie 1989, eu nu mi-am mai plătit cotizația la sindicat. Evident, comportamentul și gestul acesta al meu - despre care acum vorbesc prima oară, a fost unul tipic securist. Vorba lui Alexandru Sincu, rostită la Paris, când l-am revăzut după 15 ani: "Măi, loane, tu ai pus în discuție sistemul!" Probabil, dar nu mi-am dat seama prea bine ce fac...

ULTIMUL SOCRATE

Ca "agent al Securității, plantat în coasta lui Petre Țuțea", desigur că mă ocupam cu alcătuirea unor texte cu privire la Petre Țuțea și camarazii săi. Nu neg, doamne, ferește! Am scris chiar vreo 400 de pagini, încredințate autorităților comuniste de la... Editura Cartea Românească. Adică am scris un roman, intrat în planul editorial pe 1986 și respins apoi cu înverșunare deoarece, a zis redactorul de carte, "făceam apologia legionarilor". Am publicat cartea, după 1990, fără nici o modificare, sub titlul SALONUL DE REANIMARE. Le-am scris autorităților comuniste și în 1977, când Petre Țuțea a fost anchetat timp de 24 de ore la Securitate, iar de acasă i s-au ridicat toate manuscrisele, circa 1000 de pagini. Totul ca urmare a știrii false difuzate la "Europa Liberă" cum că Petre Țuțea "a semnat" apelul lui Paul Goma. Imediat ce-a putut, nenea Petrache mi-a telefonat și mi-a "reclamat" incidentul. Era foarte supărat. I-am spus să nu-și piardă firea, am trecut pe la dânsul pe acasă și i-am citit textul unui scurt memoriu, însăilat în grabă și adresat "tovarășului" Nicolae Ceaușescu, prin care denunțam abuzul săvârșit împotriva unui om de valoare lui Petre Țuțea și ceream - insistent și apăsat - ca foile confiscate să nu fie distruse, ci păstrate cu grijă, pentru că au o mare valoare pentru cultura națională. Bătrânul a fost mulțumit de textul meu. Bănuiesc că se află undeva, în arhiva C.C. sau a M.A.I. ÎN DOSARUL MEU DE LA SECURITATE NU AM GĂSIT NICI UN CUVINȚIT LA ACEST DEMERS AL MEU. După câteva săptămâni m-am trezit vizitat de un "colonel" de Securitate, cam oacheș, care mi-a spus că și el a terminat filosofia, că a citit textele confiscate și că nu i se pare că ar avea o valoare deosebită. I-am spus că nu se știe cine dintre noi are dreptate, dar e sigur că nu are voie să decidă el sau altcineva din Securitate - sau de oriunde ar fi - asupra soartei acelor foi. A promis că le va păstra cu grijă. Discuția a fost civilizată, chiar destinsă. După o vreme, Petre Țuțea avea să declare, memorabil, că "mare serviciu mi-au făcut ăia de la Securitate că mi-au confiscat cele 1000 de pagini. Le-am scris din nou și mi-au ieșit numai 300. M-au obligat să mă concentrez. Că prea mă lățisem pe 1000 de pagini ca o pomană țigănească. Mă făceam de răs dacă nu intervenea Securitatea. E o instituție foarte utilă!". După 1990, am primit un telefon de la "un ofițer de securitate", care participase în 1977 la percheziția făcută acasă la Petre Țuțea, dar și la Marcel Petrișor. M-a rugat să fiu de față, ca martor, la Marcel acasă, când îi va restitui acestuia un manuscris al lui Petre Țuțea, confiscat atunci, în 1977, și pe care el l-a păstrat în fișetul său, nu l-a predat cu toate celelalte, la arhivă. Ne-am întâlnit toți trei la Marcel, iar manuscrisul cu pricina este acum la mine. Spre păstrare. Altele, primite chiar de la Petre Țuțea, le-am dat după '90 să fie publicate. Nu le-am mai recuperat nici azi de la editorii lui Țuțea. Nu-mi pare rău după ele! Am știut, am sperat că așa se va întâmpla "până la urmă"... Cu toate acestea, am avut o teamă, aș zice superstițioasă, și deși deseori m-am gândit s-o fac, până la urmă m-am ferit să-l înregistrez pe domn profesor, audio măcar. Am avut sentimentul straniu că dacă aș face-o, i-aș grăbi sfârșitul. Mai pe românește spus, mi-a fost teamă să nu cobesc... Ne-a făcut o dată niște fotografii părintele Dumitru Coman, întâmplător, în ziua când m-am dus la nea Petrache înarmat cu un casetofon, dar nu ca să-l înregistrez, ci ca să asculte el, nea Petrache, înregistrarea pe care o făcuse Alecu Cuturicu emisiunii la care Monica Lovinescu prezenta un text de-al lui Cioran despre "ultimul Socrate", cum îi ziceau unii admiratori dlui Țuțea. Despre această poreclă, care circula prin București, a făcut referință, cam ambiguă și în doi peri, Eugen Barbu, într-un text care a devenit repede celebru prin invocarea de către Eugen Barbu a scrierilor, atât de importante pentru umanitate, ce ne-au rămas de la marele filosof al antichității numit Socrate... Vezi, Doamne, Socrate al nostru, bucureșteanul Țuțea, nu scrisese nimic și nu-și merita supranumele de Socrate! Ce înseamnă să-l citești pe Socrate integral! Nu mai suportă cu nimeni să fie asemuit!

În 1988, vecinul meu, poetul și medicul Pan Izverna, care îl vizita și îngrijea pe Petre Țuțea cu un devotament și o dăruire unică, satisfacându-i bătrânului și nevoia de a purta lungi discuții cu oameni deștepți și de caracter, ca Pan Izverna, m-a căutat și m-a făcut atent că Securitatea a declanșat o anchetă cu toți cei care îl vizitează pe Țuțea. Pan Izverna fusese anchetat la Securitate și urma, așadar, să fiu chemat și eu la discuții. Mai ales că eu dusesem la Petre Țuțea un grup numeros de studenți, care făceau cu schimbul și, în fiecare zi, doi dintre ei se îngrijeau de nevoile lui nea Petrache. Inclusiv nevoia de a avea, cum spuneam, conlocutori de calitate. Pan Izverna fusese avertizat să nu spună nimănui nimic despre anchetă. Mi-a mai dat și alte detalii, utile pentru ce a urmat. și ce a urmat? N-am așteptat să fiu chemat eu la Securitate, ci m-am dus eu să reclam abuzul Securității. M-am dus la Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, i-am povestit și i-am demonstrat cât de imbecilă era o asemenea anchetă și i-am lăsat un memoriu, către ministrul de Interne, cu rugămintea să-l dea dânsul, personal, în mâna ministrului. Reacția lui Dumitru Radu Popescu a fost impecabil de colegială și de eficientă. Îndeosebi pentru Petre Țuțea. În ceea ce mă privește, nu am mai fost chemat la nici o discuție. O copie a acelui memoriu o mai am printre hârtiile mele. Din păcate, ancheta nu i-a ocolit pe studenți, pe Marian Munteanu și pe colegii săi! Și nu le-a fost ușor!